

ARA TOCA DESENVOLUPAR LES CÀUSULES ISR DELS MANDATS DE GESTIÓ.

El desenvolupament dels plans de pensions del sistema d'ocupació ha comportat que des de l'aprovació de la Llei 8/1987, de 8 de juny, la primera a Espanya que regulava aquests instruments d'estalvi i previsió, CCOO s'hagi plantejat abordar en què, a on i com invertir el patrimoni dels fons de pensions d'ocupació.

L'objectiu bàsic dels plans de pensions d'ocupació és el pagament de la prestació en el moment de la contingència, principalment a la jubilació, ja que tothom aspira arribar-hi. Per tant, no és d'estranyar que les dues preocupacions fonamentals de les comissions de control d'un fons de pensions d'ocupació, a la hora de decidir i controlar la política d'inversió, sigui la rendibilitat i la seguretat de les inversions. Cal tenir aquests dos objectius en compte i no perdre-ho de vista mai, doncs qualsevol altre criteri que posi en risc aquestes dues premisses suposarà una política allunyada dels interessos dels treballadors.

Ara bé, la inversió en el mercats financers no comporta només assumir un risc financer, que en els plans de pensions d'ocupació de modalitat d'aportació definida el suporta la persona partícip. Cal tenir en compte altres riscos i més en inversions a llarg termini. Estem parlant de riscos extra financers, i que tenen molt a veure amb la sostenibilitat i amb factors que podrien posar en risc, en un moment donat, el patrimoni gestionat de manera fiduciària pels membres de les comissions de control. Es tracta de qüestions a tenir en compte que no són estrictament de caràcter financer però que cal tenir en compte a l'hora de decidir en què, a on i com s'inverteix. Per avaluar aquestes qüestions no financeres que podrien posar en risc la inversió, caldrà tenir en compte aspectes ambientals, socials i de bon govern relacionats amb els actius de la cartera d'inversió dels fons de pensions.

Alguns exemples "sonats" de riscos extra financers. Tothom té a la memòria les pèrdues milionàries i la evolució negativa del preu de l'acció de BRITISH PETROLEUM després del desastre ecològic al Golf de Mèxic, provocat per l' incendi i destrucció el 20 d'abril de 2010 d'una de les seves plataformes d'extracció. EL MUNDO, a la seva edició del 26/2/2013, publicava un article de Pablo Pardo des de Washington, que començava dient: *"Hace dos años, BP era la tercera mayor petrolera de Occidente por tamaño y la segunda por valor en Bolsa. Ahora, corre peligro de convertirse en la cuarta en ambas categorías. Las razones son varias, pero la catástrofe ecológica provocada por el incendio y la destrucción de la plataforma Deepwater Horizon (que explotaba el pozo 'Macondo', cuyo nombre procede de la novela 'Cien años de soledad', de García Márquez) ha jugado un papel clave"*.

Un altre cas. El 10 d'agost de 2012 començava una vaga a la mina de platí propietat de l'empresa britànica LONMIN, a Marikana (Rustenburg), a 100 km. de Johannesburg (Sudàfrica), per reclamar millores salarials i de condicions de treball. El dia 16 d'agost la policia reprimeix als treballadors i mata a 34 persones i en fereix a 250. El dia després, a The Telegraph, Alistair Osborne escriu un article que, entre d'altres coses diu: *"Lonmin mining massacre shocks investors with flashback to apartheid South Africa. Violent clashes at Lonmin's Marikana platinum mine, brutally put down by the police,*

have left another 34 dead and raised the pressure on the cash-strapped company". (Lonmin massacre minera deixa en estat de xoc als inversors amb una imatge retrospectiva de la Sudàfrica de l'apartheid. Violents enfrontaments a la mina de platí Marikana de Lonmin, brutalment reprimits per la policia, han deixat uns altres 34 morts i planteja pressió sobre la companyia amb problemes de liquiditat).

"The upshot, according to analysts at Liberum Capital, is that Lonmin "probably needs a cash infusion of \$1bn within the next year as it breaches its debt covenants". Such could be the financial cost of events that have already seen a far higher human cost". (El resultat, segons els analistes de Liberum capital, és que Lonmin "probablement necessita una injecció d'efectiu de 1 bilió de dolars en el pròxim any, ja que incompleix els seus compromisos de deute". Tal podria ser el cost financer dels esdeveniments que ja han vist un cost humà molt superior).

Un tercer exemple. Siemens AG a Argentina va ser la protagonista d'un escàndol pels pagaments il·legals que va realitzar en relació a una licitació pública convocada el 1996 pel govern argentí que incloïa la impressió dels nous documents nacionals d'identitat, dels padrons electorals i la informatització dels passos fronterers. Siemens AG va declarar que els pagaments van tenir inicialment el propòsit de guanyar la licitació i que més endavant es van fer altres per tractar d'evitar que les noves autoritats argentines rescindissin el contracte. Com a conseqüència d'una investigació realitzada als Estats Units, que feia perillar els seus negocis en aquest país, Siemens AG va reconèixer l'any 2008 que havia realitzat aquests pagaments il·legals i identifica a alguns dels receptors dels mateixos que, segons la seva versió, incloïen entre d'altres funcionaris al president Carlos Saúl Menem i al seu Ministre de l'Interior Carlos Corach. Arran d'aquestes revelacions es va iniciar a l'Argentina una investigació judicial que encara està en marxa. Siemens AG ha reconegut que aquests pagaments eren part d'una pràctica generalitzada de suborn de funcionaris doncs també ho havia estat fent en altres països i en relació a gairebé 300 contractes.

En un document elaborat per Corporate Excellence - Centre for Reputation Leadership - citant, entre altres fonts, la intervenció de José Aurelio Pérez, director de Compliance de Siemens a Espanya, el dia 19 de juny del 2012, durant la Jornada organitzada per Dircom a Madrid, manifesta que *"l'escàndol de Siemens AG a Argentina hagi estat potser el principal escàndol d'una multinacional abans de la crisi financera i el cas Lehman Brothers. Una investigació revelava que un nombre significatiu de directius de la companyia alemanya de tecnologia Siemens a diversos països del món havien estat pagant durant anys comissions il·legals a càrrecs públics a canvi del seu suport en la negociació de contractes multimilionaris.*

Un cop destapat el cas, la cúpula mundial de Siemens en la seva totalitat va haver de dimitir, incloent al seu president i el seu conseller delegat, cinc directius van ser detinguts, més de 1.500 milions de dòlars van ser pagats de manera il·legal entre 2001 i 2006, representant sovint la meitat de l'import total de els contractes, fins i tot exdirectius de l'empresa alemanya van ser detectats ja en altres companyies "exportant" el que va ser conegut negativament com "Model Siemens de fer negocis".

El 27 d'abril de 2012, Nin-Hai Tseng, firmava un article a CNN EXPANSIÓN, amb el títol, *"Els suborns, ¿quan rendibles són?"*, entre altres coses, diu que *"la corrupció, al final, engendra més corrupció, doncs els suborns els donen als buròcrates incentius per augmentar la paperassa i els obstacles regulatoris, la qual cosa al seu torn ocasiona que les empreses paguin encara més. Per descomptat, els costos són molt majors si les empreses són descobertes. En 2008, el gegant alemany Siemens va pagar una xifra rècord d'1,600 milions de dòlars a les autoritats nord-americanes i europees per resoldre les acusacions que habitualment recorre a els suborns per assegurar-se grans contractes i projectes d'infraestructura a tot el món. En aquest moment, la suma va ser la major multa per suborn en la història corporativa moderna."*

Al Real Decret 681/2014, de 1 de agost, pel que es modifica el reglament de plans i fons de pensions, aprovat pel Real Decret 304/2004, de 20 de febrer, a l'apartat 40 de l'article 1, es desenvolupen els principis d'inversió socialment responsable que es van introduir explícitament per la Llei 27/2011, de 2 d'agost, d'actualització, adequació i modernització de la Seguretat Social, que a la seva Disposició Final 11a afegeix un epígraf 7 a l'article 14 del RDL 1/2002, Text Refós de la Llei de Plans i Fons de Pensions, de 29 de novembre.

Els membres de CCOO a les Comissions de Control ens toca desenvolupar clàusules d'ISR a totes les Declaracions de Principis de Política d'Inversió dels Fons de Pensions d'ocupació on hi siguem presents. Hi cal fer-ho amb rigor, plantejant no només la declaració general, sinó establint els criteris ASG (ambientals, socials i de bon govern) que es tindran en compte per establir una política d'inversió socialment responsable, establint les referències nacionals i internacionals a tenir en compte, definint la metodologia que s'utilitzarà per implantar aquesta política ISR, explicitant els instruments que es disposaran per aconseguir aquests objectius, siguin propietat de la entitat gestora del fons de pensions o d'un proveïdor tercer, recollint el compromís de seguiment de les accions i l'avaluació dels resultats obtinguts, i fent esment de la política d'informació a partícips i comissions de control.

Des de CCOO estem treballant institucionalment amb les principals entitats gestores de fons de pensions d'ocupació per arribar a acords sobre el contingut de les clàusules ISR de les DPPI per facilitar-ne l'extensió més àmplia possible i el compliment d'uns requisits mínims que aquestes clàusules han de respectar. Anem avançant i aquest any ha de ser un any decisiu en la consolidació de la inversió socialment responsable com un dels eixos principals de les polítiques d'inversió dels fons de pensions d'ocupació.

En uns moments on tothom exigeix l'assumpció de la "Responsabilitat Social" que correspon a cadascú, les comissions de control dels plans de pensions del sistema d'ocupació han d'assumir la seva, la que li correspon com inversor institucional que té a la seves mans el destí del patrimoni dels treballadors i treballadores a l'hora de determinar on s'inverteix. Per aquesta raó és important ser conscients de les conseqüències socials, ambientals i ètiques de les inversions.